

Omgaan met ontwrichtend gedrag:

krachtgericht werken aan veiligheid in de opvang

22 januari 2019

Festival Forensische Zorg

Even voorstellen & de KFZ-call

- ▶ Peer van der Helm (Hogeschool Leiden)
- ▶ Cecilia Petit, Chantal Schrama (HVO-Querido: Aalbersestraat en de Rijswijk)
 - ▶ Lister (De Boerderij en Hoograven)
- ▶ Call: Leefklimaat in de opvang: Krachtgericht werken aan veiligheid in de forensische zorg
 - ▶ Handelingsprotocol en werkboek: Veilig leefklimaat in de opvang
 - ▶ Leef- en werkklimaatonderzoeken

Regietheater

Chantal en Cecilia

Hoe moet deze begeleider in dit gesprek handelen?

Onderzoek naar forensische doelgroep

Peer

► Factoren:

Biologische,
psychologische en
sociale factoren

► Stress, trauma's en afwijzing beschadigt verbindingen in hersenen

► Kan zich uiten in gedrag:

minder zelfcontrole, empathie, verhoogde kans psychopathologie, geen grenzen aangeven
minder gevoelig voor correctie en/of gevoelig voor beloningen (middelen en materieel)

► Negatieve spiraal (transacionele processen)

► Herstel mogelijk

voorkomen nieuw trauma,
stimuleer cognitieve, sociaal-emotionele groei en persoonlijkheidsontwikkeling,
voldoe aan basisbehoeften ZDT: verbondenheid, competentie en autonomie

Werkzame elementen goed leefklimaat (ZDT)

Peer

- ▶ **Verbondenheid** : Contact met begeleiding en netwerk (aansluiting, steun)
- ▶ **Competentie** (perspectief, leren, zingeving, groei, vertrouwen)
- ▶ **Autonomie** en zo min mogelijk repressie
- ▶ **Sfeer** (Leefomgeving, structuur, veiligheid)

Hoe creëer je positief leefklimaat ?

Cecilia

- ▶ Krachtgericht werken biedt handvaten.
- ▶ Balans tussen flexibiliteit en structuur, spagaat tussen autonomie en verbondenheid!
 - ▶ **Autonomie:**
 - ▶ ruimte, fouten maken, inspraak, regie over eigen traject, regie tijdelijk overnemen
 - ▶ **Voorkom repressie, bied wel structuur(limit setting):**
 - ▶ Contact
 - ▶ Consequenties te voorzien en
 - ▶ Proportioneel

NB: respecteer sociale domeinen binnen het leefklimaat! Regels vs. Afspraken

Peer

- ▶ Sociale domeintheorie (Smetana, 2016)
- ▶ Morele domein: hanteer de 'gouden regel', is voor iedereen begrijpbaar en acceptabel
- ▶ Veiligheidsdomein, ook voor iedereen begrijpbaar en vaak acceptabel
- ▶ Conventionele domein: besef dat die regels vaak gebonden zijn aan opvoeding en cultuur (vb: te laat komen, schelden) oppassen met regels, hier liever afspraken
- ▶ Persoonlijk domein (vrienden, wat doe je aan etc.): oppassen bij maken van regels, liever afspraken maken
- ▶ Probleem: domeinen vloeien in elkaar over en worden door cliënten vergroot (ruimte maken) is voor mw lastig om 1 lijn te trekken: werkklimaat!

Positief werkklimaat

Cecilia

- ▶ Wisselwerking
- ▶ Onderling contact:
 - ▶ gefaciliteerd, vertrouwen van leidinggevende & collega's, elkaar niet veroordelen, maar luisteren en vragen, mogelijkheid sparren en kwetsbaar te zijn;
- ▶ Autonomie:
 - ▶ ruimte voor verantwoordelijkheid
- ▶ Perspectief:
 - ▶ ontwikkelmogelijkheden, fouten maken mag, competentie, inspiratie, zingeving
- ▶ Sfeer:
 - ▶ onderlinge verhoudingen, fysieke omgeving. Er is veiligheid en structuur

Te ontwikkelen competenties

- M1:** Luisteren
Communiceren
Resultaatgerichtheid

- M2:** Feedback geven en ontvangen
Onderhandelen
Conflicten aangaan en oplossen
Samenwerken

- M3:** Organisatiebewustzijn
Verantwoordelijkheid voor groter geheel

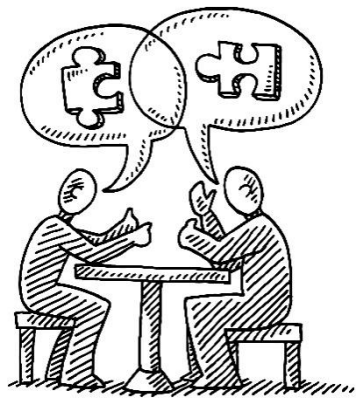
- M4:** Visionair
Ondernemerschap

Blijf in gesprek

Cecilia

Bijvoorbeeld door:

- ▶ Reflectiegesprekken (interview, Teamkrachtbespreking, dilemmagesprekken)
- ▶ Veiligheid in dialoog (cultuur, leer van incidenten: debriefing, de-escalatieondersteuner)
- ▶ Coaching (bij teamontwikkeling, reflectiegesprekken, on the job)
- ▶ Leef- en werkklimaatonderzoeken

Leef- en werkklimaatonderzoeken

Peer

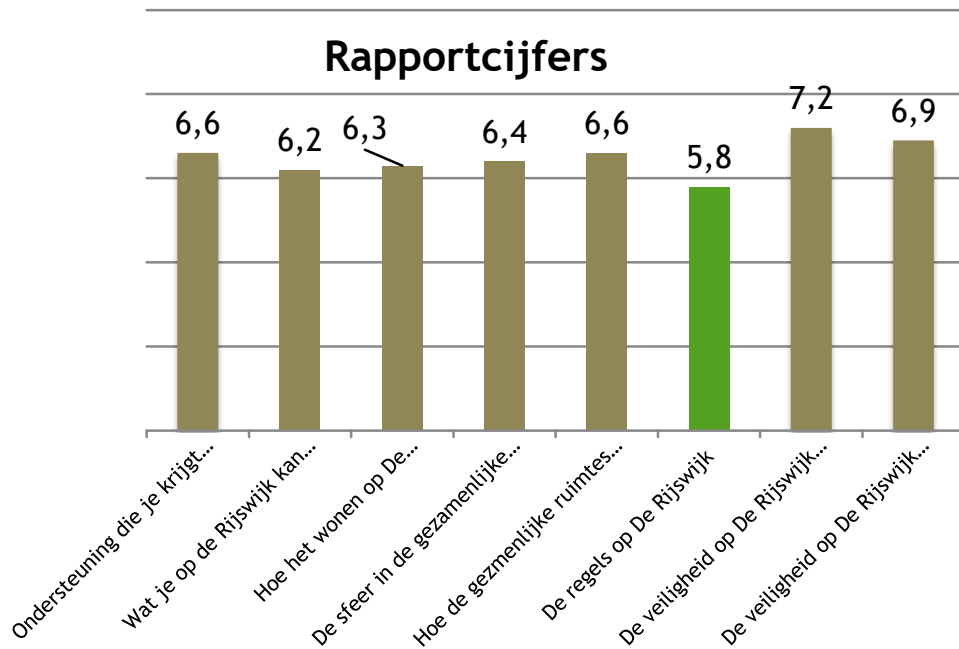
- ▶ Vragenlijsten leef- en werkklimaat voor opvang/RIBW (ook voor LVB)
- ▶ Focus op werkende elementen voor positief leef- en werkklimaat
- ▶ Voordelen:
 - ▶ Verantwoording
 - ▶ Verbeteren leef- en werkklimaat door structureel afnemen en in gesprek
 - ▶ Instrument om effect te zien van ingezette veranderingen of belemmeringen vroegtijdig te signaleren.
- ▶ Voorwaarden:
 - ▶ Draagvlak management en team
 - ▶ Tijd
 - ▶ Ambassadeur
 - ▶ In begin: ondersteuning Hogeschool Leiden mogelijk

Resultaten leefklimaat

De gele kruizen (✕) laten zien wat jullie van deze onderwerpen vonden

Vragen

Dilemma-gesprek

Peer en Cecilia

- ▶ **Casus** (casusinbrenger)
- ▶ **Dilemma** (casusinbrenger)
 - ▶ zoals:
 - ▶ Contact blijven maken met mensen die contact saboteren
 - ▶ Contact maken <-> begrenzen
 - ▶ Autonomie <-> veiligheid en structuur
 - ▶ Maatwerk <-> Structuur
 - ▶ Autonomie <-> verbinding
 - ▶ Perspectief <-> Overvragen, onrealistische verwachtingen scheppen
- ▶ **Vragen ter verheldering** (zaal)
- ▶ **Argumenten** (zaal)
- ▶ **Oplossingen/adviezen** (zaal)
- ▶ **Conclusie** (casusinbrenger)